herpy

GECKOR

Madagascar clawless gecko

Ebenavia inunguis

Ebenavia inunguis är en liten, nattaktiv gecko från nordvästra Madagaskar och Nosy Be, bara omkring 8 cm inklusive svans. Om dagen gömmer den sig under bark och i död ved. Namnet betyder "utan klor", trots att honan har små klor på bakfötterna. Skötseln är förhållandevis enkel, men avel i fångenskap lyckas bara sällan.

Familj: Gekkonidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-8 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-8 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**26-28 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-90 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ebenavia inunguis är en liten gecko i familjen Gekkonidae och typart för släktet *Ebenavia*, som Oskar Boettger beskrev 1878. Artnamnet är latin för "utan klor". Det är missvisande, för honan har små klor på tårna på bakfötterna, medan hanen saknar dem. Släktnamnet är bildat efter samlaren Carl Ebenau och är varken latin eller grekiska.

Huvudet är tydligt spetsigt, och kroppen är täckt av fina, korniga fjäll med spridda knölar. Tårna slutar i små häftskivor, och pupillen är lodrät. Ryggen är brun med en ljusare strimma längs varje sida från nosspetsen till bakbenen, och hos vissa bestånd fortsätter strimman ända ut på svansen. Den ursprungliga svansen är spetsig och bandad i svart och vitt, medan en återväxt svans är tjockare och orange. Buken är ljusbrun, och könen har samma färger.

Honorna blir högst omkring 8 cm inklusive svans, och svansen utgör ungefär hälften. Hanarna är något mindre. Måtten är från före uppdelningen av släktet, och storleken kan variera mellan bestånden.

Taxonomin har ändrats. Det som tidigare räknades som en enda vitt utbredd art delades 2018 upp i flera: *E. boettgeri* återupprättades, och *E. robusta*, *E. safari* och *E. tuelinae* beskrevs som nya arter. *E. inunguis* i snäv mening är knuten till nordvästra Madagaskar och Nosy Be. Äldre uppgifter från Mauritius, Komorerna och Pemba hör i dag till andra arter. Djur i

handeln kan därför inte alltid säkert hänföras till arten, och skötselerfarenheterna härstammar från tiden före uppdelningen. Geckon rör sig långsamt och smygande, och den är äggläggande.

Utbredning och livsmiljö

Ebenavia inunguis förekommer i nordvästra Madagaskar och på ön Nosy Be, som är typlokalen. Den samlade utbredningen är inte exakt avgränsad, eftersom arten har delats upp och många äldre fynd inte har setts över på nytt.

Äldre uppgifter nämner arten från Mauritius, Komorerna, Mayotte och Pemba utanför Tanzania. Efter revisionen av släktet hör de bestånden till andra arter, och kartan visar därför bara Madagaskar. Fynd av arten utanför Madagaskar kan bero på felbestämningar eller djur i fångenskap.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten är anpassningsbar och lever både i orörd regnskog och i sekundärskog. På vissa platser förekommer den också talrikt i hyddor och trädgårdar. Den lever mest i träden och gömmer sig om dagen under bark, i död ved och mellan bladen på pandanus (*Pandanus*) och *Ravenala*. På natten jagar den föda.

Klimatet i nordvästra Madagaskar är tropiskt med regntid och torrperiod. Siffrorna för terrariet bygger på erfarenheter från fångenskap.

Skötsel

TERRARIET

Ett par kan hållas i ett terrarium på 30 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). I ett större terrarium kan en hane hållas tillsammans med några honor, och två hanar kan i vissa fall också gå ihop utan problem. Större är en fördel, eftersom det ger fler gömslen och ett stabilare klimat.

Kläd bak- och sidoväggar med korkskiva, så att djuren får mer klätteryta, och ställ bitar av korkbark på snedden mot väggarna och på botten som gömslen. Botten är en blandning av två delar jord och en del sand. Den hålls lätt fuktig, men det ska också finnas en torr yta. Levande växter hör till, t.ex. små madagaskiska arter som *Medinilla sedifolia*, *Kalanchoe uniflora* och *Selaginella*, eller små orkidéer av släktena *Aerangis*, *Bulbophyllum* och *Angraecum*. En liten vattenskål och en liten skål med krossat sepiaskal gör inredningen komplett.

Terrariet ska ha ett tätt lock, eftersom djuren är små och kan ta sig ut genom smala springor. Samtidigt måste det finnas ventilation, så att luften inte blir stillastående.

TEMPERATUR

På dagen ska terrariet hållas vid 26-28 °C. På natten sjunker temperaturen till omkring 22 °C på sommaren och 18 °C på vintern. Lysröret ger normalt tillräckligt med värme. Går det inte att nå temperaturen kan en värmematta eller värmekabel läggas under ventilationsöppningen längst fram, styrd av en termostat.

Håll terrariet borta från sydvända fönster, och mät temperaturen upptill och nedtill med en digital termometer. Över 30 °C bör terrariet kylas ner.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga kring 70 %. Det är lätt att hålla genom att spraya terrariet en gång om dagen, gärna på kvällen, så att blad och bark blir fuktiga. Botten hålls hela tiden lätt fuktig, men det ska också finnas en torr plats, och bra ventilation förebygger mögel.

Djuret dricker droppar från växter och bark efter sprayning. Ställ dessutom fram en liten, låg skål med färskt vatten och byt vattnet varje dag. En hygrometer visar om fukten håller sig.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är aktiv i skymningen och på natten och gömmer sig om dagen. Terrariet belyses och värms med ett lysrör, tänt 12 timmar om dagen på sommaren och 10 timmar på vintern, styrt av en timer. UVB är valfritt. Ett svagt UVB-rör för skuggdjur kan användas, och det ska alltid finnas mörka gömslen där djuret kan undvika ljuset.

På natten ska terrariet vara helt mörkt. Levande växter trivs bättre med bra ljus på dagen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten lever av små insekter och andra små leddjur. Ge t.ex. små syrsor, bananflugor, hoppstjärtar och små gråsuggor som är mindre än djurets huvud. Erbjud föda varannan till var tredje dag, och justera efter hur fyllig kroppen och svansroten är.

Pudra alltid foderdjuren med ett vitamin- och mineraltillskott, och ha en liten skål med krossat sepiaskal framme, så att honorna kan ta extra kalk. Mata på kvällen, när djuret är aktivt, och ta bort foderdjur som inte blir uppätna ur terrariet. Många djur i handeln är vildfångade och i dåligt hull och måste byggas upp med varierad, bra föda.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

BETEENDE OCH HANTERING

Ebenavia inunguis är liten, långsam och smygande, men den är inte lämplig att hantera. Djur man försöker ta upp kan fly och släppa svansen. Betrakta arten som ett djur man tittar på i terrariet, särskilt i skymningen.

Ett par eller en hane med några honor kan hållas tillsammans, och två hanar kan i vissa fall också gå ihop. Ge många gömslen, håll utkik efter bett, saknade svansar och djur som tappar i vikt, och dela på djuren om det blir oroligt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen kan skiljas åt på klorna: honan har små klor på tårna på bakfötterna, medan hanen saknar dem. Hanarna är dessutom något mindre. Ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade, men ett djur bör vara fullvuxet innan det sätts i avel.

PARNING

Avel i fångenskap lyckas bara sporadiskt, och någon bestämd avelssäsong är inte dokumenterad. Den svalare nattemperaturen och den kortare dagen på vintern efterliknar årstiderna och kan hjälpa till. Håll uppsikt över djuren de första dagarna efter att de har satts ihop, och dela på dem om honan jagas eller skadas.

Ge honan bra föda och rikligt med kalk, så att hon kan lägga ägg utan att ta skada.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg åt gången, ibland bara ett. Hos den nära släktingen *E. boettgeri* bär honorna ett eller två ägg. De flesta ägg i fångenskap kommer från vildfångade honor som redan är dräktiga, och de lägger bara sällan igen i terrariet. Antalet kullar per år är inte känt.

Ge honan en fuktig äggläggningsplats, t.ex. en liten bricka med fuktig jord och sphagnum under en korkbark, och kontrollera botten och gömslena försiktigt efter ägg.

INKUBATION

Faktarutans 60-90 dagar vid 24-27 °C är en uppskattning utifrån liknande små geckor.

Flytta äggen försiktigt till en liten låda med lätt fuktigt substrat, t.ex. perlit eller vermikulit, utan att vända dem. Lådan ska ha små lufthål och stå vid stabil temperatur. Håll substratet lätt fuktigt, men inte blött, och kontrollera lådan utan att störa äggen. Ägg som faller ihop och blir mögliga är oftast döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är mycket små och behöver ett litet terrarium eller en uppfödningslåda med fuktig botten, gömslen och blad. Spraya dagligen och håll klimatet som hos de vuxna.

De allra minsta djuren behöver mycket litet foder som hoppstjärtar och nykläckta syrsor, pudrade med tillskott. Håll ungarna enskilt tills det är klart hur de klarar sig tillsammans, och följ att de växer. Tillväxt och ålder vid könsmognad är inte dokumenterade.

Hälsa och vanliga misstag

Livslängden är inte känd, och 5-8 år i faktarutan är en uppskattning. De typiska felen är desamma som hos andra små, skoglevande geckor:

- För mycket värme och för torr luft, som ger stress, uttorkning och minskad aptit.
- Ständigt blöt botten och dålig ventilation, som ger mögel och hudproblem.
- Brist på kalk och D3-vitamin, som ger mjuka ben. Pudra foderdjuren och ha sepiaskal framme.
- Hudrester på tår och svansspets vid för torr luft. Se till att det finns en fuktig del i terrariet.
- Vildfångade djur i dåligt hull. De måste byggas upp med bra föda och lugn.
- Förlorad svans efter hantering eller slagsmål. Svansen växer ut igen, men det tär på djurets reserver.

Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.